

KALUNDBORG ARKÆOLOGI FORENING

26. årgang nr. 2, maj 2013

FORMANDENS ORIENTERING

Siden sidst

Forårets højdepunkter var udflugterne til Nationalmuseet i januar og til Københavns Museum i februar. Begge udflugter foregik med tog med deltagelse af mange medlemmer. På Nationalmuseet fortalte Peter Vang Petersen os levende om de udstillede genstande fra ældre stenalder med fokus på kunstgenstande, smykker og musikinstrumenter der vidner om forfædrenes tro på ånder og magiske kræfter. På Københavns Museum besøgte vi fundkælderen og fik en grundig gennemgang af de mange forskelligartede og spændende fund fra metroudgravningen, specielt fra middelalderen. Derudover foretog vi rekognoscering af kysten langs spidsen af Asnæs.

Andre aktiviteter inkluderede museumsforedragene samt vores generalforsamling.

Nye medlemmer

Tre nye medlemmer bydes velkommen: Lis Therkelsen og Ernst Christiansen fra Svallerup, og Henrik Jensen fra Ellede. Fælles for alle tre er at de er interesseret i detektorarkæologi. Samtidig kan jeg meddele at Linda Eriksen har meldt sig ud af foreningen. Vi har stadigvæk omkring 50 medlemmer.

Kommende aktiviteter

- Mandag den 3. juni: Udgravning på Kalmergården starter (se mere herom i bladet)
- Lørdag den 8. juni: Åbning af Fugledegårds nye udstilling, ”Kongsgård og Kultsted – Vikingerne ved Tissø” (se mere herom i bladet).
- Lørdag den 15. juni: Udflugt til Middelaldercentret (se mere herom i bladet).
- Lørdag den 3. august: Udflugt til Nekselø. Roar Slots, der har boet på Nekselø i over 80 år, vil fortælle os om livet på øen (der udsendes mere herom senere).

David Barry

UDGRAVNING VED TISSØ

Vi er blevet bedt om at bistå Nationalmuseet igen i år i forbindelse med forskningsprojektet om førkristne kultpladser. Vi skal vandsolde udgravet jord fra en stor offerbrønd ved Kalmergården tæt ved Fugledegård for at finde evt. genstande fra vikingetiden – specielt knogler fra de ofrede dyr, men også metal, keramik, perler osv. Projektet ledes af museumsinspektør Lars Jørgensen. Det er samme projekt som vi har deltaget i de sidste to år. For mere oplysning, se projektets hjemmeside: <http://vikingekult.natmus.dk/>

Der er brug for 4-5 personer per dag mandag-fredag i 2-3 uger fra mandag den 3. juni. Vi arbejder fra kl. 9.30 til kl. 15.30. Vi kører fra museet kl. 9 og er tilbage igen kl. 16.

Alle der ønsker at deltage i arbejdet, bedes sende mig en e-mail eller et brev med en liste over de datoer I gerne vil deltage, gerne i prioriteret rækkefølge. Derefter vil jeg udarbejde et "vagtskema", således at vi stiller op med 4-5 personer de dage der er tale om.

Tilmelding til mig på e-mail David@Barry.DK eller Raklev Høje 40, 4400 Kalundborg senest torsdag den 30. maj. Vagtplanen sendes ud fredag den 31. maj. Tilmelding vil stadigvæk være mulig efter at vagtplanen er lavet, hvis der er "huller". Det er også muligt at besøge os på udgravningen selv om man ikke deltager.

UDFLUGT TIL MIDDELALDERCENTRET

Valdemarsdag, lørdag den 15. juni

Sommerudflugten i år bliver en bustur til Middelaldercentret, Nykøbing Falster. Vi har inviteret medlemmer af Gl. Sorø Amts Arkæologiforening til at deltage og vil samle dem op på vejen.

Et af højdepunkterne bliver en rundvisning med museumsinspektør Kåre Johannessen som guide.

Program

08.00 Afgang Kalundborg

10.00 Ankomst Middelaldercentret

11.00 Rundvisning ved Kåre Johannessen

12.00 Blideskud

12.45 Frokost – medbragt mad eller købt på stedet

13.30 Ridderturning

15.00 Bombarde og hagebøsser

16.15 Afgang mod Kalundborg (Centret lukker kl. 16)

18.15 Ankomst Kalundborg

Middelaldercentret byder på en masse forskellige aktiviteter relateret til fred og krig i middelalderen. Læs mere og se billeder og videoklips på centrets hjemmeside: Middelaldercentret.dk

Det praktiske: Bussen kører fra Torvet ved Kalundborg Hallerne kl. 08.00 præcis. Mad og drikkevarer kan købes på centret hvis man vil prøve lidt middelaldermad. Ellers tag egen madpakke med. Der er spisesteder og madpakkeområder. Turen er velegnet til at tage familiemedlemmer og venner med.

Pris: kr. 300, der dækker bustransport og entré. Foreningen betaler for rundvisningen. Børn under 12 år kr. 250.

Tilmelding: Senest den **1. juni** til David Barry per e-mail David@Barry.DK eller telefon 5956 5660. I bedes dog meddele om I agter at deltage eller ej snarest muligt, da vi gerne skal have bussen fyldt op og gerne vil vide om vi kan tilbyde pladser til medlemmer af Museumsforeningen. Hvis der er pladser tilbage, kan tilmelding efter tidsfristen imødekommes.

KALUNDBORG SLOTS UDSLETTELSE

Det er velkendt at Kalundborg i middelalderen havde en kongeborg, en borg der engang var ”en af de største og navnkundigste i Riget”, og at det var svenskernes skyld at slottet er næsten totalt udslettet.

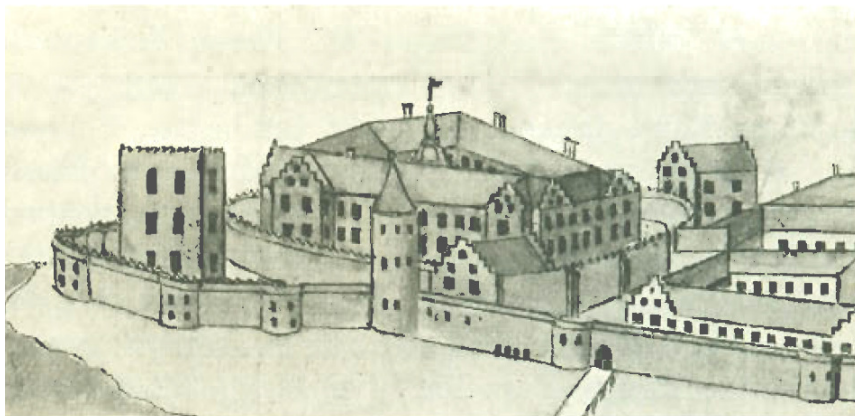
Det gængse indtryk er at slottet, før svenskerne belejrede byen i 1658, var en stor, stærk og mægtig fæstning fuld af fint inventar, og at de onde svenskere ribbede slottet for alle de fine og kostbare ting, hvorefter de sprængte det i stykker – til byens forfærdelse.

Er dette nu også den fulde sandhed? Eller var slottet på daværende tidspunkt en gammel udtjent bygning uden nogen militær betydning, der var så misligholdt at den sang på sidste vers? Og at svenskerne så mere en symbolværdi end en militær værdi i at give det døds-stødet og tvinge de stakkels Kalundborgensere til selv at rive det ned? Denne artikel er delvist baseret på artikler af J. Nylev og H. Mattiessen fra *Historisk Samfund for Holbæk Amt* 1907 og 1927.

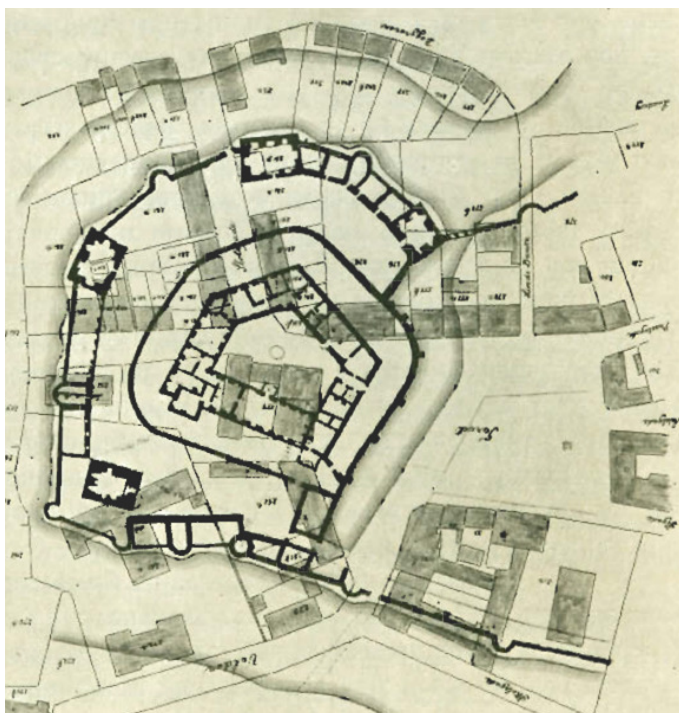
Hvordan var slottet egentlig før svenskerne ødelagde det i 1659? Tegningen og grundplanen på næste side viser hvordan slottet så ud midt i 1600-tallet. Det første man bemærker, er at slottet var forbavsende lille. Det befæstede område inden for den ydre ringmur var ca. 130 x 160 m. Selve slottet, der var adskilt fra forborgen af en indre ringmur, bestod af et uregelmæssigt femfløjet kompleks bygget omkring en indre borgplads med en brønd i midten.

Den lange hovedfløj mod nord indeholdt riddersalen og fruerstuen, den mindre østfløj rummede kancelli og slotskapel, som var indviet til Skt. Johannes. De to små sydfløje indeholdt rustkammer, borge-stue, spisekamre og køkken. Slotsporten førte ind gennem den korte, vestlige fløj.

I grundareal var selve slottet ikke meget større end Kalundborg Museum, og området inden for den indre ringmur var ikke meget større end museets have.

Kalundborg slot set fra nord. Efter en gammel tegning på Nationalmuseet. Det runde tårn i ringmuren er "Fars Hat", og det firkantede tårn til venstre inden for ringmuren er "Folen". Slottet ligger over hvad der nu er det gamle rådhus. Lige bag slottet ligger Torvet. Lige foran ringmuren mellem Fars Hat og porten ligger det gamle turistkontor. Nedenfor ses slottets grundplan vist sammen med et matrikelkort fra 1926. Nord peger nedad.

Slottet inden svenskerne indtog byen

Slottet som svenskerne mødte, var dog ikke det samme som det slot Valdemar Atterdag byggede – der var nok foretaget mange ændringer og tilbygninger i slottets ca. 300 år lange liv. Den mægtigste del af slottet var tårnet Folen, der ligger lige inden for den ydre ringmur. Det er usikkert hvornår det blev bygget – det optræder i historien første gang i det 15. århundrede – men det kan godt være at det var Valdemar Atterdag der byggede Folen og udvidede slottet mod nord hen imod Gråbrødrenes Kloster.

Sikkert er det dog at Folen var det vældigste tårn man kender fra middelalderen i Danmark, ja måske i hele Norden. Dets sider var ikke mindre end 17 m brede – langt større end Blåstårn på Københavns Slot (15,7 m), Kärnan i Helsingborg (14,9 m), Manteltårnet på Hammershus (12,65 m) og tårnene på andre kongelige borge som Aalholm, Korsør, Nyborg og Kalø. Desværre ved vi ikke hvor højt det var, men ud fra fundamenterne, væggenes tykkelse (3,3 m) og tårnets dimensioner at dømme må det have været imponerende højt. Fra dets øverste platform kunne forsvarerne med deres skyts beherske hele fortærrænet mod nord.

Fra omkring 1440 til 1582 fungerede Folen som opbevaringssted for rigets ”*Klenodier, Dressel, Breve og Vigtige Dokumenter*”, dvs. som statsarkiv. Rygter, der nåede helt til Pave Leo X i Rom, fortalte at sjældne, klassiske håndskrifter gemtes i Folen. Paven sendte derfor et særligt sendebud til kong Christian II i 1517 for at få rede på de litterære skatte man fablede om.

Folen var samtidig sprængfyldt med våben og krudt. I en inventarliste fra 1566 nævnes en lang liste af kanoner og skyts af forskellige kalibre, metal og støbeforme til at lave kugler samt 8 td. krudt, ½ td. svovl og 1 td. salpeter – nok til, om uheldet eller krigshandlinger ville, at sætte både tårnet og hele rigets arkiv overstyr! Så det var nok godt at rigets arkiv blev endeligt befriet fra dette farlige naboskab i 1582, hvor arkivet blev flyttet til København. Men som bekendt – fra asken i ilden helt bogstaveligt – gik arkivet tabt under Københavns brand i 1728!

Efter udflytningen af rigsarkivet var Folens rolle udspillet. Alder, vind og vejr sled på bygningsværket, og tårnet var i så dårlig en forfatning at det var nødvendigt at sætte det i stand i 1618 og igen i 1620. Trods dette fortsatte forfaldet så stærkt at kongen i 1633 måtte lade indhente en erklæring om *”hvorledes det Taarn paa Kallundborg Slot, kaldet Folen, bedst og med ringeste Bekostning kunde hjælpes paa sin Brøstfældighed”*.

Svenskerne ødelægger slottet

Da svenskerne indtog Kalundborg, havde slottet og Folen været ret misligholdt i mange år. Fra inventarlistes vides det at det der var tilbage på slottet, var gammelt og af ringe værdi. Slottets historiske rolle var udspillet. Men det var et minde om Danmarks storhedstid, og byens befolkning elskede den gamle borg. Det vakte forfærdelse da svenskerne truede med at brænde det, ikke mindst fordi det ville betyde at en stor del af byen ville gå op i flammer. For at forhindre det betalte borgerne en brandskat på over 400 Lod sølv.

Slottets skæbne var dog beseglet – svenskerne havde bestemt at det skulle ødelægges. Man tog straks fat på demoleringen, et arbejde som borgerne (der var ca. 1.000 indbyggere dengang) for en stor del blev tvunget til at udføre. Det ser ud til at en mindre del af bygningerne/tårnene blev sprængt i luften, men generelt er der tale om demolering og fjernelse af alt byggemateriale af værdi.

Slottet efter svenskerne

Kort efter at svenskerne var draget af landet, foretog Aksel Juul til Moltorp på kongens befaling i 1660 en synsforretning sammen med ridefoged Christen Hansen og slotsskriver Jens Povelsen.

De beskrev slottets tilstand i detaljer således: *”Der befandtes det for det første fra gamle Tider berømte Kalundborg Slot ganske ruineret og i største Maade medhandlet, saa ikke alene Ringmuren, der gik uden om, men ogsaa Folen, nemlig det firkantede af den gemene Mand ogsaa kaldet Kong Alberts Taarn, var ved Murene sprængt og største Parten afkast. Saaledes var ogsaa det indre grundmurede Slotstaarn i sig selv demoleret, saa ikke alene Tagene med dets Sparreværk ganske borte*

var, men ogsaa alle Porte, Døre, Vinduer, Skillerumme, Lofte og alle Bjælke saa nær som 10, der sidder endnu i Murene; 5 hvor Lensmandens Stue haver været, og 5 i et Loft der ovenover, saa det bedste, der staar tilbage, er en stor trind Halvpille af en huggen Kampsten, som man gaar ind til over Hvelvingen. Ogsaa findes i Grunden af de grundmurede Huse kønne i Firkant hugne Kampestene. Hist og her findes endnu staaende Murdele af de gamle stærke Mursten og forbrækkede Parter af Slottets Huse”.

At alle materialerne af værdi var væk og ikke lå ødelagte hulter til bulter blandt stenene, taler således for at slottet snarere blev demoleret af svenskerne end sprængt i luften.

Angående inventar skrev de: *”Inventarium erlangende, da bekræftede Slotsskriveren, Jens Povelsen, at han aldeles ingen Inventariegoods bekom, den Tid Lehnet hannem paa hans gunstige velbaarne Herres Vegne blev leveret, mendens det er ham mærksom bevidst, at al Inventariegoods, som var ved Slottet, blev af de svenske borttagen, da Slottet blev kulkastet, undtagen to Jærnstykker (kanoner), som var sunken i Stranden og endnu findes i Kalundborg”.*

De sørgelige rester af slottet forsvinder efterhånden

Slottet blev så grundigt ødelagt af fjenden at man efter freden opgav enhver tanke om at sætte det i stand igen, og i stor stil begyndte man at slæbe materialerne bort til brug i andre bygværker. I løbet af en menneskealder nåede man at udslette slottets bygninger således at kun ruindynger lå tilbage på tomten. Disse fungerede som stenbrud for Kalundborg og omegn og forsvandt lidt efter lidt.

I 1788 skrev sognepræsten P. Paludan: *”De leve endnu, som have seet høje Ruiner af denne gamle Bygning, men da Slotspladsen midt i dette Aarhundrede blev en privat Mands Ejendom, førte han sig den, saa godt som muligt, til Nytte, nedbrød Slottets Levninger, opryddede Grunden, solgte Stenene og smaa Stykker til Haugepladser for de nærmeste Beboere, indhegnede det øvrige og dyrkede det. Dog er endnu tilbage en Steendysse, hvorunder sees et Stykke Mur, een til to Alen over Jorden, hvor det højeste Taarn skal have staaet”*

I 1820 skrev oldforskeren Finn Magnussen: *"Forgjæves ville de Rejsende søge efter Ruinerne af det forhen saa stærke og berømte Kallundborg Slot. Den Plads, hvorpaa det har staaet, ligger nu midt inde i Byen, forvandlet til en Græsmark eller Sædevang. Den har været rund og forhen adskilt fra Byen ved Volde og Grave, hvortil man nu ej heller seer Spor; men man erindres derom ved Gadenævnene: Paa Volden og Bag Graven."*

De sidste rester af slottet findes nu under de forskellige bygninger og ubebyggede arealer i området. De har været undersøgt af Nationalmuseet i 1910 og 1926. På billedet kan man se hvad der nu gemmer sig under beboernes dagligstuer, køkkener og haver!

Det sydøstlige hjørne af Folen udgravet i marts 1926, set mod syd

KONGSGÅRD OG KULTSTED – VIKINGERNE VED TISSØ

**Formidlingscenter Fugledegårds nye udstilling,
”Kongsgård og Kultsted – Vikingerne ved Tissø”,
åbner lørdag d. 8. juni 2013.**

Udstillingen baserer sig primært på de fund der er gjort under udgravningerne på vestbredden af Tissø. Siden 1995 har Nationalmuseet og Kalundborg Museum, med stor hjælp fra Kalundborg Arkæologiforening, udgravet og undersøgt et ca. 100.000 m² stort område. Under mulden lå resterne af et kongesæde, en værksteds- og handelsplads og ca. 12.000 metalgenstande.

Udstillingen har fokus på vikingetidens religion ved Tissø. Gennem lyd, film, billeder og tekst fortælles om de ritualer og skikke og den levevis der var forbundet med troen på de nordiske guder. Hele udstillingen er lavet i samarbejde med Nationalmuseet.

Illustrationen er fra den nye animationsfilm, der også vises fra d. 8. juni. Her ses kongesædet ved Tissø rekonstrueret som det fremstod i 900-tallet. Copyright: Arkikon/Naturpark Åmosen.

Kulten ved Tissø

Ritualerne i vikingetiden var mangfoldige. Ved Tissø er der både fundet kulthuse og offerpladser under åben himmel. Her var blótfester i kongshallen og ofringer af våben, smykker og værktøj i Tissø og Halleby Å. Senest er der på Kalmergården genudgravet offerbrønde fyldt med dyreknogler.

Fundene ved Tissø er en vigtig nøgle til at forstå vikingetidens religion. De giver os nye perspektiver på den viden vi har, men der er selvsagt stadig uløste gåder om vikingetidens religion og levevis. Udstillingen er derfor baseret på en videnskabelig fortolkning af viden fra udgravninger, skriftlige kilder og områdets stednavne.

Kalundborg Arkæologiforening fortæller

På den officielle åbningsdag d. 8. juni er der en lang række aktiviteter på Formidlingscenter Fugledegård. Flemming Nielsen går med metaldetektor med børnene, Danmarks Naturfredningsforening og DOF Vestsjælland kommer og fortæller om naturen omkring Tissø, og Kalundborg Arkæologiforening giver gæsterne den gode fortælling om udgravningerne. Gunnar Jørgensen og David Barry tager de besøgende med rundt på området og fortæller om deres oplevelser med arkæologien ved Tissø.

I skal være hjerteligt velkomne på Formidlingscenter Fugledegård, Bakkendrupvej 28, 4480 St. Fuglede til åbningen d. 8. juni kl. 11-16. Se mere om programmet på hjemmesiden www.naturparkaamosen.dk.

De bedste hilsner

Lena Thulstrup Jensen

Kulturformidler, Naturpark Åmosen

KYSTREKOGNOSERING LANGS SPIDSEN AF ASNÆS ET NATURSKØNT OMRÅDE HVOR OMFATTENDE UDNYTTELSE AF FLINT HAR FUNDET STED GENNEM OLDTIDEN

Det var ikke just solen, der generede de 3 medlemmer af arkæologiforeningen, der d. 13. april afsøgte 4-5 kilometer kyststrækning rundt om spidsen af Asnæs-halvøen. Vejret var diset men med svag vind, og man kunne mærke lidt lunhed og forårets komme. Naturen er jo utrolig flot derude på den yderste spids af Asnæs med havet på de tre sider, som giver et fantastisk lys. Lyset gjorde observationsforholdene stort set ideelle. Hele spidsen af Asnæs inklusive Vesterskoven er i øvrigt udpeget som kulturarvsareal. Strækningen fra parkeringspladsen ved Havnemark og et godt stykke derudaf blev anvendt til at fundere over de vidtstrakte strandvoldsdannelser, der stadig bygges op, som de har gjort siden stenalderen. Sammenligner man gamle kort med nye, vil man bemærke, at der i dette område hele tiden bliver dannet nyt land i form af nyopkastede strandvolde, hvilket især sker i forbindelse med storme fra vestlige retninger. ”Intet kommer af ingenting, undtagen lommeuld” har Robert Storm Petersen engang så klogelig sagt, og materialet til det nye land kommer jo så absolut ikke ud af ingenting. Og hvor det kommer fra, viser de stejle kystskrænter, der ligger længere ude. Netop ved Havnemark ligger der et stort landskab bestående af komplekse systemer af strandvolde. Øst og vest for dette og på sydsiden af Asnæs-spidsen er der overvejende tale om enkelte strandvolde. Selv i de nyeste strandvolde ved Havnemark, og for den sags skyld også adskillige andre steder, kan man finde flint, der er blevet forarbejdet i oldtiden. Det drejer sig blandt andet om voldsomt vandrullede forarbejdede til neolitiske økser og flintsegle samt storflækker til den sene bronzealders karakteristiske flækkeseGLE. Genstandene kan til tider være så vandrullede, at de næsten er uidentificerbare, og de kan formodentlig sagtens være flyttet hundredvis af meter langs kysten gennem flere årtusinder. Det betyder, at de i

realiteten i dag dukker op på andre steder, end der hvor de er fremstillet. I betragtning af de millioner af sten, der ligger i de omlejlrede strandvolde, er det lidt påfaldende, at der faktisk er fundet en hel del af ovennævnte forarbejder. Der er grund til at tro, at der skjuler sig mange flere i strandvoldene.

En betragtelig del af stenene i strandvoldene på Asnæs er flintesten, hvoraf nogle endog er meget store. Flinten er af god kvalitet, og overgås ifølge drevne flinthuggere kun en anelse af den berømmede Falster-flint. Stenalderfolkene har for så vidt kunnet pille god flint ud af de stejle kystskrænter, men det har nok været ulige lettere at finde egnede og renvaskede emner i strandvoldene eller ude i det lave vand ved kysten.

Der er for øvrigt udarbejdet en geologisk rapport om flinten på Asnæs:

Madsen, Erik, 1983: >> Asnæs-flinten <<; en første meddelelse. *Dansk geol. Foren., Årsskrift for 1982*, side 35-45. København 6. juni 1983.

Du kan finde Erik Madsens artikel på internettet.

Vest for Havnemark gjorde vi holdt ved Douglas Price's gamle udgravning på en ertebølleboplads i juli 2007. Kalundborg Arkæologiforening aflagde i sin tid besøg på udgravningen, hvor vi så på de fremkomne profiler og nogle af de mange fund. En del år forinden havde Egon Iversen på dette sted observeret et kulturlag med flint, keramik og knogler i den lave kystskrænt. Kulturlaget var fremkommet i forbindelse med erosion af kystskrænten. Lokaltiteten blev ind imellem genbesøgt, og på grund af, at pladsen var erosionstruet, fik Douglas skaffet midler til en prøvegravning. Pladsen viste sig at være ret interessant og velbevaret og består af såvel en terrestrisk del med gruber under et fundrigt kulturlag som et marint udsmidslag, hvori fandtes kolossale mængder fiskeknogler og en pæn samling små fine fiskekroge udskåret af ben. Det var nogle af dem, vi havde lånt til STAMMEBÅDSUDSTILLINGEN. Det har desværre ikke efterfølgende været muligt at skaffe finansiering til fortsat

udgravning af pladsen, som formodentlig med tiden forsvinder i forbindelse med kystskrænternes erodering. Vi kunne dog ved vort besøg glædeligt konstatere, at faren for øjeblikket ikke er overhængende, idet den lave kystskrænt i mellemtiden er blevet tilgroet med græs og andre urter, der for tiden yder beskyttelse mod fortsat erosion. Men der er utvivlsomt tale om en stakket frist, idet havet ustandselig gnaver af kystskrænterne på Asnæs-spidsen. Lokaltiteten kan man finde på internettet på DKCONLINE, hvor lokaliteten har sb.-nummer Årby Sogn 365.

SKIVE- OG KERNEØKSER

Flere steder på begge sider af Asnæs-spidsen er der fundet vandrullede skive- og kerneøkser. Nogle af dem er formodentlig skyllet ind fra undersøiske bopladser, men der kan også være tale om pladser, der i lighed med ovennævnte Årby sogn sb. 365 er faldet ud fra eroderede kystskrænter og efterfølgende er blevet omlejret i strandvoldene.

ØKSEPLANKER

Et halvt hundrede meter længere ude mod spidsen af Asnæs i forhold til Doug's plads fandt David Barry et stort forarbejde til en neolitisk økse også kaldet en økseplanke. Den slags er der faktisk fundet temmelig mange af i strandvoldene langs kysterne på Asnæs. I arkæologiforeningens særudstilling HAVET SLETTER ALLE SPOR! ELLER GØR DET? kan der ses 6 økseplanker fra forskellige steder på Asnæs. Plankerne er venligst udlånt af Jens Fuglede, Linda Eriksen og Sonja og Finn Hemmingsen. Men derudover rummer museets magasiner adskillige eksemplarer. De har alle det til fælles, at der er tale om de indledende stadier i fremstillingen af firesidede neolitiske økser. På de steder, hvor den gode flint findes, er kvaliteten af flintknolde af passende størrelse blevet afprøvet ved en grov tilhugning til økseplanker. Ved denne proces afsløres det, om der er fejl i flinten, således at stykket er kassabelt. Flintplanker uden fejl er tilsyneladende transporteret andetsteds hen, hvor den egentlige øksefremstilling har fundet sted. Der er faktisk på landsplan fundet nogle få flinthuggepladser, hvor store mængder af karakteristisk flintaffald i form af øksepropafslag viser, at masseproduktion af

flintøkser har fundet sted. En sådan plads udgravede Kalundborg Museum for nogle år siden på raffinaderiet Statoil's arealer nord for Melby. Ud fra vægten af flintaffald er det beregnet, at der på stedet er produceret flere hundrede og måske endda langt over tusind slibeklare økser. Det var i øvrigt påfaldende, at store cortexdækkede afslag fra den indledende bearbejdning af flintknolde er fuldstændig fraværende. Det må betyde, at tilhuggede flintplanker er bragt ind til pladsen andetsteds fra. Her er det nærliggende at pege på de flintrige strandvolde på Asnæs. Kalundborg Museum har ved flere lejligheder modtaget flintoldsager fra især Havnemark, hvor man blandt forskellige forarbejder også har set store cortexdækkede afslag, der netop repræsenterer øksefremstillingens indledende fase. Man øjner måske en sammenhæng?

En grundig udgravningsberetning om udgravningen af økseproduktionspladsen kan du finde på Kalundborg Museums hjemmeside. Find denne og tryk i øverste venstre hjørne på "Undersøgelser". Gå lidt ned på den nye side til "Udgravnings-rapporter". Klik på den rapport der omhandler **østlig side af Melbyvej**.

Madsen, Bo, 1993: Flint – udvinding, forarbejdning og distribution. I: Da klinger i Muld. 25 års arkæologi i Danmark. Det Kgl. Nordiske Oldskriftselskab / Jysk Arkæologisk Selskab. Aarhus Universitetsforlag. 1993.

Hansen, Peter Vemming, 1983: Hastrup Vænget – et flintværksted fra yngre stenalder. Antikvariske studier 6. Fortidsminder og Bygningsbevaring. Fredningsstyrelsen. København 1983.

Hansen, Peter Vemming og Bo Madsen, 1983: Flint Axe Manufacture in the Neolithic. An Experimental Investigation of a Flint Axe Manufacture Site at Hastrup Vænget, East Zealand. Journal of Danish Archaeology. Volume 2 -1 1983. Odense University Press.

Økseplanker fra Asnæs. Plankerne indgår i arkæologiforeningens jubilæumsudstilling HAVET SLETTER ALLE SPOR ! ELLER GØR DET.

Denne artikel forventes fortsat i næste nummer af medlemsbladet. Hvis du er i besiddelse af økseplanker eller andre former for halvfabrikata af flint fra Asnæs, vil redaktøren meget gerne have lov til at fotografere og registrere genstandene.

Jens

Internationalt Flinthuggerseminar

35 flinthuggere fra hele Europa
besøger Haderslev

Pinsen fredag – mandag
17.- 20. maj 2013

Åbent hus
søndag d. 19. maj
kl. 10 – 16

Gratis adgang
Se hvordan der hugges i flint
Prøv selv at slå flint

Arkæologi Haderslev – Dalgade 7 - Haderslev
www.museum-sonderjylland.dk
tlf. 74 52 75 66